

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
(ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α. σχολ. βιβλ. σελ. 63: «Συμβουλευτικό όργανο το οποίο είχε επανδρώσει ο Καποδίστριας με αντιπροσώπους και των τριών παρατάξεων, προκειμένου να εξασφαλιστεί εσωτερική ειρήνη.»

β. σχολ. βιβλ. σελ. 86-88: «Το 1909 συντελείται μια τομή στην πολιτική ιστορία της Ελλάδας γενικότερα, και των πολιτικών κομμάτων ειδικότερα. Στις 15 Αυγούστου 1909 εκδηλώθηκε κίνημα στο Γουδί, το οποίο έγινε από τον Στρατιωτικό Σύνδεσμο, μια μυστική ένωση στρατιωτικών, με αιτήματα που αφορούσαν μεταρρυθμίσεις στο στρατό, τη διοίκηση, τη δικαιοσύνη, την εκπαίδευση και τη δημοσιονομική πολιτική. Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος δεν εγκαθίδρυσε δικτατορία, αλλά προώθησε τα αιτήματά του μέσω της Βουλής. Με αφορμή το κίνημα, έγινε στις 14 Σεπτεμβρίου μεγάλη διαδήλωση των επαγγελματικών σωματείων της πρωτεύουσας. Οι διαδηλωτές υποστήριξαν το διάβημα του Στρατιωτικού Συνδέσμου και υπέβαλαν ψήφισμα στο παλάτι με το οποίο ζητούσαν την επίλυση σειράς οικονομικών αιτημάτων. Υπό την πίεση του Συνδέσμου η Βουλή ψήφισε, χωρίς ιδιαίτερη προετοιμασία και συζήτηση, μεγάλο αριθμό νόμων, που επέφεραν ριζικές αλλαγές. Το Φεβρουάριο του 1910 η Βουλή αποφάσισε την αναθεώρηση ορισμένων άρθρων του συντάγματος. Έτσι προκηρύχθηκαν εκλογές, από τις οποίες προήλθε αναθεωρητική βουλή. Στις 15 Μαρτίου 1910 ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος διαλύθηκε έχοντας επιτύχει τις επιδιώξεις του.»

γ. σχολ. βιβλ. σελ. 93: «Ξεκίνησε από μερικούς διανοούμενους ως αριστερός μεταρρυθμιστικός σύνδεσμος, με στόχο να προπαγανδίζει πολιτικές θέσεις και στη συνέχεια να ιδρύσει κόμμα. Επιζητούσε για όλα τα μέλη της κοινωνίας ισότητα ευκαιριών, κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής και διανομή των αγαθών ανάλογα με τις ανάγκες καθενός, πράγμα που θα μπορούσε να υλοποιηθεί με τη σταδιακή αναμόρφωση της οικονομίας και τη συνταγματική μεταβολή. Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι έπρεπε να οργανωθούν οι εργάτες σε επαγγελματικές ενώσεις και να ιδρύσουν κόμμα. Για πρώτη φορά εμφανίστηκε η σοσιαλδημοκρατική “Κοινωνιολογική Εταιρεία” στις εκλογές της 8ης Αυγούστου 1910 καθώς σε κάποιες εκλογικές περιφέρειες έθεσαν υποψηφιότητα σοσιαλιστές».

**ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020**

ΘΕΜΑ Α2

- α. Λ
- β. Σ
- γ. Λ
- δ. Λ
- ε. Σ

ΘΕΜΑ Β1

σχολ. βιβλ. σελ. 20

«Στη διάρκεια του 18ου αιώνα, παρατηρήθηκε σημαντική ναυτιλιακή και εμπορική δραστηριότητα σε πολλές παραλιακές περιοχές του ελληνικού χώρου και σε νησιά. Η δραστηριότητα αυτή ευνοήθηκε από διάφορες συγκυρίες, και ιδιαίτερα από την έξοδο της Ρωσίας στη Μαύρη Θάλασσα και το εμπόριο που αναπτύχθηκε στα λιμάνια της περιοχής (λ.χ. στην Οδησσό) και της Μεσογείου. Με τη συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774) μεταξύ της Ρωσίας και της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, τα χριστιανικά –ελληνικά– πλοία προστατεύονταν από τη ρωσική ισχύ και έτσι ευνοήθηκε η ραγδαία ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους. Λίγο αργότερα, με τη Γαλλική Επανάσταση και τους Ναπολεόντειους πολέμους, ευνοήθηκε ιδιαίτερα η ελληνική ναυτιλία. Η διάσπαση του ηπειρωτικού αποκλεισμού, τον οποίο είχε επιβάλει το αγγλικό ναυτικό στα γαλλικά λιμάνια, έφερε μεγάλα κέρδη, ενώ ταυτόχρονα η εξαφάνιση των γαλλικών πλοίων από την Ανατολική Μεσόγειο δημιούργησε κενά, πού έσπευσαν να εκμεταλλευτούν οι Έλληνες.»

ΘΕΜΑ Β2

σχολ. βιβλ. σελ. 52-53

«Οι ραγδαίες αλλαγές, τις οποίες προκάλεσαν στη χώρα οι συνέπειες του Μικρασιατικού πολέμου, ανέδειξαν την ανάγκη για σημαντικές επενδύσεις στις υποδομές της χώρας. Το πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας, για παράδειγμα, ξεπέρασε, με την έλευση των προσφύγων, το 1.000.000 κατοίκους και, φυσικά, δεν μπορούσε πλέον να υδρεύεται με το χρονολογούμενο από τους ρωμαϊκούς χρόνους Αδριάνειο Υδραγωγείο. Τη λύση του ζητήματος ανέλαβε το 1925 η αμερικανική εταιρεία ΟΥΛΕΝ, με την κατασκευή του φράγματος και της τεχνητής λίμνης στο Μαραθώνα. Την ίδια περίπου εποχή η βρετανική εταιρεία ΠΑΟΥΕΡ ανέλαβε την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στην πρωτεύουσα αλλά και τη δημιουργία σύγχρονου δικτύου αστικών συγκοινωνιών, βασισμένου σε ηλεκτροκίνητα τραμ και λεωφορεία. Επενδύσεις έγιναν στο τηλεφωνικό δίκτυο από γερμανικές εταιρείες, στους δρόμους και στη διευθέτηση των χειμάρρων, οι οποίοι μέχρι τότε συχνά προκαλούσαν πλημμύρες και καταστροφές στο λεκανοπέδιο της Αττικής.»

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020

Ανάλογες προσπάθειες έγιναν και στις υποδομές της υπόλοιπης χώρας, με εγγειοβελτιωτικά έργα, τα οποία είχαν ως συνέπεια την αύξηση των καλλιεργούμενων εδαφών.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

σχολ. βιβλ. σελ. 117 (κεφάλαιο 1. Πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία, την Κωνσταντινούπολη και την Κύπρο), σελ. 119 (κεφάλαιο 2. Πρόσφυγες από τον ελλαδικό χώρο), σελ. 121 (κεφάλαιο 3γ. Οι Ψαριανοί πρόσφυγες), σελ. 122-123 (4. Η στάση της πολιτικής ηγεσίας απέναντι στο προσφυγικό ζήτημα)

Στην Γ' Εθνοσυνέλευση (1826-1827) διάφορες ομάδες προσφύγων που είχαν καταφύγει στην ελεύθερη Ελλάδα επιχείρησαν να θέσουν το αίτημα της αποκατάστασής τους και ειδικά της μόνιμης εγκατάστασής τους, γεγονός που επιβεβαιώνει και το κείμενο Α. Γί' αυτό επιδίωξαν την εκπροσώπησή τους στη Συνέλευση. Από τους Μικρασιάτες, μόνο οι Σμυρναίοι ενεργοποιήθηκαν προς αυτήν την κατεύθυνση. Ζητούσαν από τη Συνέλευση: α) να εκπροσωπούνται σ' αυτήν και β) να προσδιοριστεί τόπος για τη δημιουργία συνοικισμού των διασκορπισμένων ελεύθερων Σμυρναίων. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρει και ο Ανδριώτης, ζήτησαν να τους παραχωρηθεί χώρος στον Ισθμό για να αναγείρουν τη Νέα Σμύρνη. Για να ενδυναμώσουν τη θέση τους επικαλέστηκαν τη συνεισφορά της πόλης τους στην πνευματική ανάπτυξη της Ελλάδας και την οικονομική της θέση ως καταφυγίου των Ελλήνων σε περιπτώσεις διωγμού ή μετανάστευσης για βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους. Μόνο το αίτημα του τόπου έγινε καταρχήν δεκτό. Αποφασίστηκε να δοθεί χώρος στην περιοχή του Ισθμού για να δημιουργηθεί πόλη με την επωνυμία «Νέα Σμύρνη». Η Συνέλευση παρέπεμψε το θέμα στη Βουλή, η οποία όμως δεν το προώθησε, όπως επιβεβαιώνει και ο Ανδριώτης.

Από τους Ηπειρώτες πρόσφυγες, πρώτοι οι Σουλιώτες πέτυχαν να εκπροσωπηθούν στην Γ' Εθνοσυνέλευση, όπου έθεσαν ως βασικό θέμα την παραχώρηση τόπου για μόνιμη εγκατάσταση. Συγκεκριμένα, ζήτησαν να εγκατασταθούν στην Αργολίδα χωρίς να το πετύχουν (κείμενο Α), ισχυριζόμενοι ότι οι θυσίες τους για την πατρίδα ήταν υποχρέωσή τους και δεν θέλουν ικανοποίηση αυτών, καθώς γνωρίζουν ότι η πατρίδα δεν διαθέτει τα υλικά μέσα για να το κάνει, αλλά γη την οποία θα ποτίζουν με τους κόπους τους (κείμενο Β).

Στην Γ' Εθνοσυνέλευση οι Ψαριανοί ζήτησαν με καθυστέρηση να καθοριστεί τόπος προσφυγικού συνοικισμού τους στην Εύβοια. Έχοντας

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020

εξασφαλίσει στην πράξη χώρο εγκατάστασης στην Αίγινα δεν πιέζονταν, όπως άλλοι. Όμως, όπως αναφέρει ο Ανδριώτης δεν έλαβαν από την Εθνοσυνέλευση καμία απάντηση.

Επίσης, το κείμενο Α προσθέτει ότι ανάλογα αιτήματα υπέβαλλαν οι Κυδωνιείς, οι Ηπειρώτες και οι Μακεδόνες. Οι Χίοι και οι Κρήτες δεν ζήτησαν αποκατάσταση αλλά βοήθεια για την απελευθέρωση της πατρίδας τους, ενώ οι κάτοικοι της Ερμούπολης προσπάθησαν να εδραιώσουν την εγκατάστασή τους στο νησί.

Στην Γ' Εθνική Συνέλευση το προσφυγικό προβλήθηκε εντονότερα από τις διάφορες προσφυγικές ομάδες, που ζήτησαν την εκπροσώπησή τους στη Συνέλευση, για να προωθήσουν το αίτημα παροχής χώρου για μόνιμη εγκατάσταση στην ελεύθερη Ελλάδα. Το ψήφισμα ΚΒ' της 5ης Μαΐου 1827, με το οποίο καλούνταν όλοι οι ορθόδοξοι «όσων αι πόλεις κατεστράφησαν, να προσέλθουν εις την Βουλήν να ζητήσουν τόπον και να εγείρουν νέας πόλεις» χωρίς όμως να παραβλέπονται τα δικαιώματα των ντόπιων (κείμενο Α), έδειχνε την τάση να επικρατήσει μία ευρύτερη αντίληψη για το προσφυγικό. Ωστόσο, οι επαναστατικές κυβερνήσεις δεν προχώρησαν στην υλοποίηση των αποφάσεών τους και δεν οργάνωσαν συνοικισμούς προσφύγων. Όπως σχολιάζει ο Ανδριώτης, οι γενικές αυτές διατάξεις δεν εξειδικεύτηκαν ποτέ σε νόμο. Οι δυσμενέστατες συνθήκες κατά την Επανάσταση αλλά και οι κατά τόπους αντιδράσεις εμπόδισαν την εφαρμογή μέτρων για την επίλυση του προβλήματος.

ΘΕΜΑ Δ1

σχολ. βιβλ. σελ. 107-108 (κεφάλαιο 2. Τα κόμματα από το τέλος του Μικρασιατικού πολέμου μέχρι τη δικτατορία του Ι. Μεταξά 3η φάση: 1933-1935, 4η φάση: 1935-1936)

Τρεις μήνες μετά το κίνημα του Πλαστήρα με σκοπό να εμποδίσει το Λαϊκό κόμμα να σχηματίσει κυβέρνηση έγινε απόπειρα δολοφονίας του Βενιζέλου, τον Ιούνιο του 1933, η οποία οργανώθηκε από τον αρχηγό της αστυνομίας και υπουργούς σε συνεργασία με λήσταρχους και άτομα του υποκόσμου (κείμενο Α). Όπως σχολιάζει ο Χατζηιωσήφ, η κίνηση αυτή αποκαλύπτει το ποιόν της κυβέρνησης, η οποία ουσιαστικά χαρακτηριζόταν από την μετριότητα και την αβουλία του προέδρου της Παναγή Τσαλδάρη. Είναι επόμενο, λοιπόν, οι βενιζελικοί αξιωματικοί, δημόσιοι υπάλληλοι και πολιτικοί να αισθάνονται ότι απειλείται όχι μόνο η σταδιοδρομία τους αλλά και η ίδια τους η ασφάλεια.

Το γεγονός αυτό όξυνε τα πνεύματα και ο φανατισμός και στα δύο στρατόπεδα έφτασε στο αποκορύφωμα με την αποστράτευση βενιζελικών αξιωματικών. Αυτό προκάλεσε ανασφάλεια στους βενιζελικούς, πολιτικούς και στρατιωτικούς. Οι αντιβενιζελικοί αξιωματικοί, όσο

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020

ενίσχυαν τις θέσεις τους, τόσο ασκούσαν πίεση στον Τσαλδάρη να διακόψει τις συνεννοήσεις με τους Φιλελευθέρους. Οι έντονες αντιθέσεις ανάμεσα στα δύο κόμματα οδήγησαν και τα δύο στον φόβο ότι το καθένα αποσκοπεί στην διάλυση του άλλου. Αυτήν την περίοδο σχηματίσθηκαν συνωμοτικοί κύκλοι αξιωματικών διαφόρων αποχρώσεων, οι οποίοι λειτουργούσαν ως ομάδες πίεσης στα θεσμικά όργανα και περίμεναν να βρουν την ευκαιρία για επέμβαση.

Ο Βενιζέλος προχώρησε τον Μάρτιο του 1935 σε αποτυχημένο στρατιωτικό κίνημα, αποσκοπώντας και πάλι στην κάθαρση του στρατού και της αστυνομίας από τους βασιλικούς. Ο Χατζηιωσήφ στο κείμενο Α εξηγεί ότι το κίνημα αυτό είχε ουσιαστικά ως σκοπό να προστατεύσει τα συμφέροντα των ομάδων που πλήττονταν από την κυβέρνηση Τσαλδάρη, δηλαδή των στρατιωτικών και πολιτικών στελεχών της δημοκρατικής παράταξης και των βενιζελικών. Η πεποίθηση των διοργανωτών του ότι το κίνημα θα έβρισκε λαϊκό έρεισμα, ειδικά ανάμεσα στους πρόσφυγες, διαψεύστηκε, τουλάχιστον στην έκταση που περίμεναν. Ως συμπέρασμα διατυπώνεται ότι η σωτηρία τους καθεστώτος της αβασίλευτης δημοκρατίας ήταν μία πρόφαση, εφόσον αυτή μπορούσε να διασωθεί μόνο με την κατάλυση των δημοκρατικών ελευθεριών.

Ακριβώς αυτό το αποτυχημένο κίνημα έδωσε λαβή στην κυβέρνηση, υπό την πίεση αξιωματικών της άλλης πλευράς, να σκληρύνει τη στάση της: διέλυσε το Κοινοβούλιο, παραβιάζοντας το σύνταγμα, και προκήρυξε εκλογές για Εθνοσυνέλευση. Οι Φιλελεύθεροι απείχαν από τις εκλογές της 9ης Ιουνίου 1935. Στις 10 Οκτωβρίου 1935 ο Κονδύλης επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα, με στόχο την παλινόρθωση της βασιλείας. Στην ομιλία του στη Θεσσαλονίκη στις 6 Οκτωβρίου 1935 υπεραμύνθηκε της αλληλεξάρτησης πολιτικών-στρατιωτικών. Υποστήριξε ότι οι πολιτικοί άντρες χρειάζεται να διατηρούν στενές σχέσεις με το στρατό, γιατί χωρίς τη βοήθειά του δεν μπορούν να βρίσκονται στην εξουσία. Από την άλλη πλευρά και οι αξιωματικοί του στρατού χρειάζεται να ανήκουν σε κάποια πολιτική παράταξη και να αγωνίζονται για την επικράτησή της, ακόμα και αν χρειαστεί να ριψοκινδυνεύσουν, καθώς πρέπει να προστατεύσουν τα κεκτημένα της στρατιωτικής τους σταδιοδρομίας – βαθμό, μισθό, σύνταξη (κείμενο Β).

Το δημοψήφισμα της 3ης Νοεμβρίου 1935 έδωσε τέλος στην αβασίλευτη δημοκρατία με ποσοστό 97,6%, προϊόν πρωτόγνωρης νοθείας και τρομοκρατίας. Μετά την άφιξη του βασιλιά, το καθεστώς του Κονδύλη αποσύρθηκε από την εξουσία. Ο Γεώργιος Β', έχοντας την υποστήριξη των βασιλικών αξιωματικών, ακολούθησε προσωπική πολιτική. Διέλυσε την Εθνοσυνέλευση και προκήρυξε εκλογές.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2020

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ ΤΩΝ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ

«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» ΚΑΙ «ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ» ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

www.floropoulos.gr